

ПОНЯТТЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ ТА ЇЇ ФУНКЦІОНУВАННЯ У СУСПІЛЬСТВІ

Національний авіаційний університет
проспект Космонавта Комарова, 1, 03680, Київ, Україна
E-mail: tidp_kaf_nau@gmail.com

Мета: стаття присвячена поняттю правової системи України та її функціонуванню у сучасному суспільстві. Доведено, що правова система України формувалася на історично складених правових системах світу та під впливом різних правових і суспільних концепцій, зумовлених геополітичним положенням України. Разом із тим, правова система України формувалася у складних умовах за відсутності державної незалежності протягом значних періодів її історії. В цьому аспекті можна стверджувати про те, що формування та розвиток правової системи України зумовлено певними історичними обставинами. **Методи дослідження:** дослідження здійснене з використанням загальноприйнятих методів наукового пізнання, таких як: аналітичного, порівняльно-правового, семантично-пізнавального, системного, статистичного та інших. Основою методології у цьому дослідженні є системний підхід, за допомогою якого певний об'єкт розглядається як багатоаспектне явище, що складається з різноманітних елементів, співвідношення між якими утворюють відносно стійку структуру правової системи України і забезпечують її цілісність. **Результати:** вказано поняття правової системи та основні передумови її функціонування у суспільстві. Розкрито проблеми функціонування правової системи України та перспективи її розвитку. **Обговорення:** пошук шляхів удосконалення функціональних напрямків розвитку правової системи України, для підтримання балансу приватних та публічних інтересів у їх суспільних відносинах.

Ключові слова: правова система; функціонування правової системи України; проблеми функціонування правової системи України.

Постановка проблеми та її актуальність.

Правова система України розкривається через її функціональність, так як Україна спрямовує свою діяльність на перспективні підходи розвитку європейської держави при верховенстві права у суспільстві і справедливості як невід'ємної частини сучасного суспільства. Так як важливим функціональним напрямком української правової системи є інтеграція суспільства, створення необхідних умов для взаємодії різних елементів його структури та подолання суперечностей в суспільстві, то забезпечення рівних можливостей для кожної людини і громадянина, є необхідним атрибутом розвитку правової держави в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Важливою джерельною базою для опрацювання цієї теми стали публікації науковців, таких як: В.М. Шаповал, М.В. Цвік, В.Д. Бабкін, О.В. Зайчук, О.Ф. Скакун, М.І. Козюбра, В.В. Копейчиков, П.М. Рабінович, Н.М. Оніщенко, Л.А. Луць, Ю.С. Шемшученко, А.П. Засць, Ф.М. Бурлацький, А.А. Галкін, Є. Кубко, В. Опришко, В.Ф. Погорілко, Д. Керімов, В.М. Селіванова та інші. Однак, ціла низка питань стосовно формування та розвитку правової системи України досі залишається не дослідженими.

Метою статті є розкрити поняття правової системи, яка є невід'ємним елементом правової культури суспільства, яка детермінована історичними і географічними чинниками, та аналіз осно-

вних напрямків функціонування правової системи України.

Виклад основного матеріалу. Українська правова система формувалася у складних умовах за відсутності державної незалежності протягом значних періодів її історії, під впливом різних правових і суспільних концепцій, зумовлених геополітичним положенням України.

Самобутність вітчизняної правової системи зумовлена такими історичними обставинами: 1) генетичним зв'язком із Руською Правдою. Цей акт, що став першою кодифікацією звичаєвого права Київської Русі, є відправним пунктом вітчизняної правової традиції; 2) впливом польсько-литовського права. Безумовно, на розвиток права впливало надання литовськими і польськими королями та князями українській шляхті, міщанству і духовенству, а пізніше козацтву «привілеїв» на права та вольності; 3) дією Магдебурзького права на території України (XIII-XVIII ст.), яке є одним із найбільш відомих систем міського права; 4) державно-правовим досвідом періоду Гетьманщини (Війська Запорізького), який був утілений у політичних програмах гетьманів та їх державотворчій практиці. Важливими для цієї сфери були «пакти й Конституції законів та вольностей Війська Запорізького» Пилипа Орлика 1710 р.; 5) перебуванням українських земель протягом XVIII-XX ст. у складі різних державних утворень (Російська імперія, Австро-Угорщина, Польща та ін.), завдяки чому українська правова система зазнала впливу різних правових традицій та правових систем; 6) державно-правовим досвідом періоду української революції (1917-1921 рр.), який втілено у правових актах Центральної Ради, УНР, ЗУНР, української держави гетьмана П. Скоропадського, Директорії, УСРР [2, с. 52-53]; 7) існуванням Української РСР у складі Радянського Союзу, що дало підставу для віднесення українського права до правових систем соціалістичного типу; 8) формуванням правової системи незалежної України. Умови для її створення з'явилися після проголошення Декларації про державний суверенітет 1990 р. і Акта про незалежність України 1991 р. Важли-

ве значення для формування незалежної правової системи мало прийняття у 1996 р. Конституції України, яка зафіксувала правові засади її подальшого економічного, політичного та соціально-культурного розвитку, накреслила основні шляхи реформування її правової системи.

Кожна держава має свою національну правову систему. Історично склалося так, що у кожній країні діють свої правові звичаї, традиції, законодавство, юрисдикційні органи, сформувалися особливості правового менталітету, правової культури, що й об'єднується загальним поняттям «правова система». У будь-якій державі правова система, будучи невід'ємним елементом правової культури, детермінована історичними і географічними чинниками, є частина соціальної системи держави.

Своїми дослідженнями зробила неоціненний внесок у розвиток правової системи України Скакун Ольга Федорівна. Введене у вітчизняну юридичну науку на початку 80-х років XX ст. поняття «правова система» формується за аналогією з «політичною системою» у політології та «економічною системою» в економічній теорії. Як комплексну характеристику юридичної сфери життя конкретного суспільства правову систему слід відрізнити від системи права. За обсягом і змістом вони не тотожні, так як система права входить до структурних елементів правової системи.

За О.Ф. Скакун, правова система – це комплекс взаємозалежних і узгоджених юридичних засобів, призначених для регулювання суспільних відносин, а також юридичних явищ, що виникають унаслідок такого регулювання. Можна сказати, що це – обумовлена об'єктивними закономірностями розвитку суспільства цілісна система юридичних явищ, що постійно діють унаслідок відтворення і використання людьми та їх організаціями (насамперед державою) для досягнення своїх цілей.

Правова система має істотне значення для характеристики права, стану законодавства, діяльності судів тієї чи іншої конкретної країни [2, с. 238-239]. За визначенням Н.М. Оніщенко, під правовою системою слід розуміти систему всіх юридичних явищ, які в ній існують, і вона є результатом її історичного розвитку, специфічних

умов її існування та викликів, з якими вона стикається. У цьому аспекті правову систему можна розглядати як об'єктивно сформовану сукупність правових явищ, притаманній державі. Для правової системи України, що трансформується, важливим є вдосконалення та підвищення ролі правової культури, вироблення нової системи правових цінностей, норм і принципів, забезпечення захисту прав і свобод, законних інтересів громадян.

Ю. Тихомиров вважає, що поняття «правова система» являє собою структуру – інтегрований засіб цілісного юридичного впливу на суспільні відносини. Як елементи системи він виділяє: по-перше, межі і принципи правового регулювання; по-друге, основні різновиди правових актів та їх об'єднання; по-третє, систематизуючі зв'язки, які забезпечують взаємодію всіх елементів і цілісність системи.

Ю. Шемшученко назвав таке тлумачення вельми вузьким, відмітивши, що системоутворюючі зв'язки не можна вважати елементом правової системи, а скоріше властивістю останньої [8, с. 32].

Пізніше Ю. Шемшученко запропонував розглянути дві правові системи: «правову систему, що склалася історично», та «систему законодавства, що являє собою продукт раціональної діяльності, форм нормативного матеріалу» [8, с. 33].

М. Матузов вважає, що для визначення внутрішньої побудови права або законодавства немає потреби вводити нові поняття, для цього існують загальноприйняті традиційні категорії – «система права» та «система законодавства», «правова система», яких цілком досить, щоб відобразити сутність зазначених явищ, утому числі з позицій системного підходу.

На думку Н. Оніщенко, такий широкий підхід найбільш повно окреслює обсяг поняття і характеризує правову систему як складне, цілісне структурне утворення в єдності всіх його складових частин. Тим часом Л. Явич виступає проти включення в це поняття всіх без винятку юридичних категорій, всієї правової діяльності, стверджуючи, що було б недоречно вважати елементами правової системи соціальні чинники, які безпосередньо впливають на право-

утворення і правореалізацію, але не становлять їх безпосереднього змісту [2, с. 261-262].

В. Синуков визначає правову систему як соціальну організацію, яка включає також основні компоненти національної правової культури. Таким чином, він пропонує ще одне бачення суті та структури правової системи. Автор доповнює її деякими новими компонентами, які охоплюються існуючим широким визначенням і розумінням цього явища, але не завжди перераховувалися при переліку основних рис і ознак реальності, що вивчалася. До таких елементів він відносить регіональну і місцеву правову інфраструктуру, системи і підсистеми нагляду, контролю, профілактики правопорушень, правового інформування і правових комунікацій, юридичну освіту, підготовку і перепідготовку кадрів, аналіз правової ідеології тощо.

Українські вчені зазначають, що елементами, які входять до правової системи, є система права, правова політика, правова ідеологія і юридична (правова) практика, зокрема правотворча, правозастосовна, правоохоронна. Також поряд із елементами, як вони зазначають, до правової системи входять споріднені з нею явища: норми і принципи міжнародного права, соціальні норми, санкціоновані державою.

Щодо характеристики цього явища, хотілося б послатися на визначення П. Рабіновича: «Правова (юридична) система – це система всіх юридичних явищ, які існують у певній державі чи в групі держав. До складу такої системи входять, як правило, наступні правові елементи: 1) різні правові акти (юридичні норми з їх зовнішніми джерелами, об'єктивовані акти тлумачення та акти застосування цих норм), а також діяльність відповідних суб'єктів по створенню, зміні чи припиненню таких актів; 2) різні види правосвідомості та форми (засоби) її виявлення; 3) стан законності (соціальний режим відповідності фізичної діяльності суб'єктів приписам законів)».

Сучасні науковці – філософи, соціологи, юристи – пропонують безліч різних визначень систем. Узагальнивши їх, можна дійти висновку, що система в цілому – це упорядкована сукупність елементів, взаємопов'язаних і взаємодіючих один з одним, яка має відносну самостійність і органічну єдність, характеризується внутрішньою

цілісністю й автономністю функціонування. Основою правової системи, її фундаментом виступає праворозуміння, яке водночас є одним із елементів правової системи.

В останні роки позначився інтерес вчених-юристів до проблематики категоріального статусу правової системи, уточнення її компонентів, особливостей структури, специфіки взаємодії з політичною системою та іншими соціальними системами. У цьому ряду важливою є характеристика правової системи з точки зору здійснення її функцій. У сучасній правовій системі метою правової діяльності є не тільки сам процес створення правової інформації, яка впливає на свідомість і поведінку суб'єктів, які опосередковують правову взаємодію в масштабах всього суспільства або його підструктур. Уявлення про функції правової системи ми маємо від О.Ф. Скакун. Вона визначає функції правової системи як головні напрямки, тенденції розвитку правової системи, взаємодію елементів у системі, способи їх зв'язку в умовах впливу на її структуру зовнішніх і внутрішніх факторів. При такому підході функціональна характеристика правової системи розглядається як стосовно до оточуючих правову систему соціальним реаліям, так і щодо самої правової реальності.

Для вирішення питання про функції правової системи можна використовувати аналогію з розглядом функцій політичної системи, враховуючи, що правова і політична системи є підсистемами соціальної системи.

Ф.М. Бурлацький і А.А. Галкін виділяють такі функції політичної системи: визначення цілей і завдань суспільства; мобілізація ресурсів; інтеграція всіх елементів суспільства; легітимація як досягнення певної відповідності реального політичного життя офіційним політичним і правовим нормам.

У сучасному трактуванні функції політичної системи зв'язуються з виконанням певної сукупності завдань, серед яких: а) політичне керівництво суспільством – функція цілепокладання; б) узгодження інтересів індивідів і груп, попередження конфліктів, що загрожують цілісності суспільства – функція інтегративна; в) організація членів суспільства на під-

тримку зразка – функція підтримки зразка (організаційна); г) сприйняття і реагування на потоки інформації – функція інформаційно-комунікативного забезпечення.

Серед функцій політичної системи в підручниках з політології названі: вироблення політичного курсу держави та визначення цілей і завдань розвитку суспільства; організація діяльності суспільства щодо виконання соціальних завдань і програм; координація окремих елементів суспільства; легітимація як діяльність з узаконення політичної системи; політична соціалізація; артикуляція інтересів як пред'явлення вимог до осіб, що виробляють політику; стабілізація – тобто забезпечення стабільності та стійкості розвитку суспільства. Мабуть, у такому ж аспекті можуть бути розділені функції правової системи. Іншими словами, це ті функції правової системи, які забезпечують збереження соціальної системи в цілому (їх можна назвати зовнішніми функціями правової системи), і ті функції правової системи, які забезпечують потреби самої правової реальності (їх можна назвати внутрішніми функціями правової системи).

Думається, що такий підхід визначається також наявністю внутрішніх і зовнішніх зв'язків правової системи, що дозволяє стверджувати ґрунтовність розмежування цих двох видів функцій: внутрішні функції – пов'язані з функціональною характеристикою правової системи в рамках правової реальності, і зовнішні функції, які пов'язані з функціональною характеристикою правової системи в рамках соціальної системи і соціальної реальності.

Серед внутрішніх функцій правової системи претендують на відокремлення такі: а) просторова функція – визначає межі правового простору, сферу механізму дії права; б) суб'єктна функція – позначає склад, правовий статус, компетенцію та інші характеристики суб'єктів, що діють у правовій сфері; в) функція моделювання – встановлює моделі правової поведінки, суб'єктивні права і юридичні обов'язки, юридичні факти, юридичну відповідальність; г) ціннісно-орієнтаційна функція – забезпечує закріплення, ієрархізацію, охорону, розподіл цінностей права, інформування про них, а також створення системи правових цінностей, що характеризують саме

право; д) комунікативна функція – виражена у правових відносинах, правових зв'язках і правовому спілкуванні [6, с. 370].

Серед зовнішніх функцій правової системи основними виступають: а) функція досягнення соціальної цілісності – що складається в забезпеченні правовою системою єднання всієї системи соціального регулювання; б) функція правової політики – спрямована на забезпечення функціонування політичної системи, діяльності різноманітних політичних інститутів; в) функція збереження національної своєрідності – пов'язана з особливостями використання в соціальній системі джерел права, правових інститутів, правового менталітету, ставлення до права; г) функція духовної ідентифікації – забезпечує відповідність між проголошеними нормами і цінностями і тим, що реально існує в соціумі.

Слід звернути увагу на те, що функціональна характеристика всієї правової системи в її основних внутрішніх і зовнішніх функціях отримує своє вираження у правовій категорії «дія права». Крім того, проблематика функцій правової системи виводить на питання її результативності у вигляді правопорядку і цілісності соціальної системи, що дає можливість визначити ефективність і неефективність правової системи.

Цільове призначення правової системи проглядається при її взаємодії з іншими соціальними системами. У юридичній літературі зазначається значення правової системи як яскраво вираженою нормативної основи політичної, економічної, культурної та інших систем.

Підтримуючи в принципі такий підхід, можна все ж уточнити таке бачення ролі правової системи у суспільстві, оскільки правова система має для інших соціальних систем не тільки нормативне значення, але і значення як система закріплення і забезпечення існуючих цінностей і також має свою власну систему цінностей і свій ціннісний зміст. Тому необхідно розглядати ціннісно-нормативне значення правової системи в соціальній системі, що визначає існування такої важливої функції

правової системи як ціннісно-нормативна функція.

Зауважимо також, що зовсім виразно виражена роль правової системи щодо держави. При цьому, якщо в минулі часи завдання полягало у формуванні конституційної держави, то в даний час вона пов'язана з формуванням правової держави. Тому можна констатувати, що правова система своєю націленістю на відповідні зміни держави виконує функцію формування правової держави.

У сучасних умовах характеристика функцій правової системи повинна зв'язуватися з процесами універсалізації та уніфікації права, які визначаються глобалізацією та регіоналізацією, локалізацією і спеціалізацією суспільних відносин. Так, правова система повинна реагувати на взаємодію таких учасників глобалізації як держава і транснаціональні корпорації, виконуючи функцію забезпечення партнерства і співробітництва; на регіональному рівні, де формуються інтегративні правові системи (наприклад, Європейський Союз), складається така функція національної правової системи як делегування повноважень суб'єктам права інтегративної правової системи; для локального рівня характерно формування локальних систем спеціального регулювання відносин і тому правова система виконує Регламентаційний функцію; на спеціалізованому рівні відбувається постійна диференціація соціальних зв'язків і відносин, що зумовлює виконання правовою системою функції спеціалізації правового регулювання.

Тобто, трансформація національної правової системи держави є складовою частиною явища, яке в науці прийнято позначати поняттям «правова глобалізація», змістовно виражаючи її мікрорівень. Водночас макрорівень передбачає формування загальносвітової системи правових норм як необхідної умови та організаційної основи міждержавної взаємодії у різних сферах соціального буття. Правова система України на сучасному етапі історії характеризується як фрагментарно глобалізована, тобто фрагментарно глобалізовані – це національні правові системи, які функціонують і розвиваються, враховуючи окремі складники правової глобалізації, а низка їх елементів і підсистем залишаються в незмінному вигляді.

Тобто, фрагментарно глобалізована правова система – це перехідний стан, оскільки, з одного боку, наявні значні показники (кількісні та якісні) процесу правової глобалізації, а з іншого – простежується невизначеність чи суперечливість подальшого розвитку, наслідком чого може стати перехід до іншої якості правової системи, як до глобалізованої, так і локалізованої, що зумовлено загалом перехідним (транзитним) станом, в якому перебувають суспільство та держава, котрі є визначальними суб'єктами у формуванні траєкторії її розвитку, тому тут необхідно зауважити, що концепт транзиту у суспільних науках розглядається як процес трансформації посттоталітарних суспільств, який охоплює весь спектр суспільних відносин: політику, економіку, соціальну структуру, управління, право, культуру та духовну сферу. Цей період називають періодом переходу одного типу суспільства в інший, і саме Україна і її правова система проходить цей стан змін. Тобто транзитне суспільство і сама правова система має змішану неоднорідну структуру. У результаті транзитивних процесів спостерігається реорганізація всієї суспільної системи, її якісна зміна, набування нею нових властивостей [7, с. 80].

Наведене дозволяє дійти висновку, що для України правова глобалізація є: 1) складовою частиною загального процесу суспільних перетворень, зумовлених чинниками історичного, політичного, економічного, соціокультурного характеру, сприяючи та супроводжуючи трансформацію суспільства, якісні зміни у ньому; 2) проявом неоднорідності та суперечливості динаміки соціальних процесів усередині держави та її політики у міжнародному просторі; 3) об'єктивним процесом, що виступає каталізатором для розвитку національної правової системи; 4) характеристикою взаємозв'язку та взаємодії національного та міжнародного права; 5) детермінантою формування якісного та збалансованого національного законодавства як необхідної умови суспільного розвитку.

Тобто, дослідження проблеми трансформації національної правової системи України в умовах глобалізації вимагає з'ясування питання щодо її шляхів, яке у наукових джерелах

висвітлюється неоднозначно. Наприклад, С. Щетинін вважає, що основними способами правової глобалізації (у розумінні глобалізації права) є правова інтеграція, правова інтернаціоналізація та правова імплементація. Правова інтеграція та правова імплементація, на його думку, більшою мірою пов'язані з необхідністю спільними зусиллями на міждержавному рівні вирішувати різні загальносвітові глобальні проблеми сучасності [3, с. 7].

На думку ж Н.М. Михайленко, трансформація національних правових систем відбувається внаслідок процесів, які в теорії права позначаються термінами «гармонізація», «апроксимація» та «конвергенція». Гармонізація права – це намір, мета об'єднати, узгодити, привести до загального розуміння нормативно-правові акти, правові інститути та практику правозастосування. Апроксимація права – це конкретний результат зближення правосвідомості, правотворчості та правозастосування відповідно до гармонізації як мети. Конвергенція права – це процес зближення, який протікає у певних формах, результатом якого є апроксимація права [4, с. 185].

Б.В. Макогон вважає, що на національному рівні правова глобалізація виявляється в інтернаціоналізації права шляхом рецепції, гармонізації, уніфікації і стандартизації. Окрім інтернаціоналізації національного права як завершальної характеристики динамічного процесу правової глобалізації, дослідник акцентує увагу на імплементації певних принципів і норм у законодавство суверенних держав, яка є засобом безпосереднього сприйняття зазначених інтеграційних (глобалізаційних) процесів на внутрішньодержавному рівні, запровадження уніфікованих або гармонізованих норм у національне право. Такого роду процеси, на його думку, призводять у кінцевому рахунку до трансформації права суверенних держав у напрямі їх зближення та взаємовпливу [5, с. 14-15].

Для України правова глобалізація є: складовою частиною загального процесу суспільних перетворень, зумовлених чинниками історичного, політичного, економічного, соціокультурного характеру, сприяючи та супроводжуючи трансформацію суспільства, якісні зміни у ньому; проявом неоднорідності та суперечливості динаміки соці-

альних процесів усередині держави та її політики у міжнародному просторі; об'єктивним процесом, що виступає каталізатором для розвитку національної правової системи; характеристикою взаємозв'язку та взаємодії національного та міжнародного права; детермінантою формування якісного та збалансованого національного законодавства як необхідної умови суспільного розвитку.

Висновки. Підсумовуючи вище викладене, можна стверджувати про те, що для України правова глобалізація є складовою частиною загального процесу суспільних перетворень, зумовлених чинниками історичного, політичного, економічного, соціокультурного характеру, сприяючи та супроводжуючи трансформацію суспільства та якісні зміни у ньому. Разом із тим, науковці відносять правову систему України до перехідного типу, яка зберігає залишки соціалістичної системи і тяжіє до романо-германської правової сім'ї. Для правової системи України характерним є визнання верховенства права, вищою цінністю проголошено людину, її життя, свободи, та інтереси.

Необхідно підкреслити, що правова система України має суттєве значення не лише в процесі створення та функціонування правових інститутів у державі. Ця категорія має програмне значення, оскільки сприяє реалізації визнаних державою завдань та перспектив; тому цілком правомірним є дослідження значення правової системи для формування та розвитку громадянського суспільства і правової держави. Разом із тим, формування сучасної правової системи України у відповідності з міжнародними, зокрема європейськими правовими стандартами, є процесом складним та багатофункціональним, а тому потребує як глибокого наукового аналізу правової дійсності, так і виявлення основних тенденцій її розвитку.

Література

1. Загальна теорія держави і права: навч. посіб. / М-во освіти України, Укр. держ. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова; за ред. В.В. Копейчикова. Київ: Юрінком, 1997. 317 с.
2. Оніщенко Н.М. Правова система: проблеми теорії: монографія. Київ: Ін-т держави і

права ім. В.М. Корецького НАН України, 2002. 352 с. <https://doi.org/10.31558/2519-2949.2018.2.8>

3. Щетинин С.А. Правовая глобализация: понятие и основные формы: теоретико-методологические аспекты: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Рост. юрид. ин-т МВД РФ. Ростов-на-Дону, 2009. 24 с.

4. Михайленко Н.М. Трансформация национальных правовых систем в условиях глобализации (проблемы теории). *Известия ТулГУ. Экономические и юридические науки*. 2014. № 3-2. С. 183-187.

5. Макогон Б.В. Процессы глобализации в современном праве и их проявление в российском законодательстве: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Московский университет МВД России. Москва, 2007. 26 с.

6. Малько А.В., Липинский Д.А. Теория государства и права: учебник. Москва: Проспект, 2014. 450 с.

7. Козлихін І.Ю. Ідея правової держави. Історія та сучасність. *Держава і право*. 2005. № 2. С. 78-82.

8. Шемшученко Ю. Теоретичні проблеми формування правової держави. *Право України*. 1995. № 12. С. 31-34.

References

1. Zagal'na teorija derzhavy i prava: navch. posib. / M-vo osvity Ukrai'ny, Ukr. derzh. ped. un-t im. M.P. Dragomanova; za red. V.V. Kopjejchykova. Kyi'v: Jurinkom, 1997. 317 s.
2. Onishhenko N.M. Pravova systema: problemy teorii': monografija. Kyi'v: In-t derzhavy i prava im. V.M. Korec'kogo NAN Ukrai'ny, 2002. 352 s. <https://doi.org/10.31558/2519-2949.2018.2.8>
3. Shhetinin S.A. Pravovaja globalizacija: ponjatie i osnovnye formy: teoretiko-metodologicheskie aspekty: avtoref. dis. ... kand. jurid. nauk: 12.00.01. Rost. jurid. in-t MVD RF. Rostov-na-Donu, 2009. 24 s.
4. Mihajlenko N.M. Transformacija nacional'nyh pravovyh sistem v uslovijah globalizacii (problemy teorii). *Izvestija TulGU. Jekonomicheskie i juridicheskie nauki*. 2014. № 3-2. S. 183-187.
5. Makogon B.V. Processy globalizacii v sovremennom prave i ih projavlenie v rossijskom zakonodatel'stve: avtoref. dis. ... kand. jurid. nauk:

12.00.01. Moskovskij universitet MVD Rossii. Moskva, 2007. 26 s.

6. Mal'ko A.V., Lipinskij D.A. Teorija gosudarstva i prava: uchebnik. Moskva: Prospekt, 2014. 450 s.

7. Kozlyhin I.Ju. Ideja pravovoi' derzhavy. Istorija ta suchasnist'. *Derzhava i pravo*. 2005. № 2. S. 78-82.

8. Shemshuchenko Ju. Teoretychni problemy formuvannja pravovoi' derzhavy. *Pravo Ukrai'ny*. 1995. № 12. S. 31-34.

N. Pilgun

CONCEPT OF THE LEGAL SYSTEM OF UKRAINE AND ITS FUNCTIONING IN SOCIETY

National Aviation University
Kosmonavta Komarova Avenue, 1, 03680, Kyiv, Ukraine
E-mail: tidp_kaf_nau@gmail.com

Objective: the article is devoted to the concept of legal system of Ukraine and its functioning in modern society. It is proven that the legal system of Ukraine was formed on the historically folded legal systems of the world and under the influence of various legal and social concepts, due to its geopolitical position of Ukraine. However, the legal system of Ukraine was formed in difficult conditions in the absence of State independence during significant periods of its history. In this aspect it can be argued that the formation and development of the legal system of Ukraine due to specific historical circumstances. **Research methods:** research carried out using generally accepted methods of scientific knowledge, such as: analytical, comparative law, semantically-cognitive system, statistical and other. The basis of the methodology in this study is a systematic approach that a certain object is regarded as a bagatoaspektne phenomenon, which consists of various elements, the ratio between which form a relatively stable structure of the legal system Ukraine and ensure its integrity. **Results:** stated the concept of the legal system and the basic premise of its functioning in society. Solved problems in the functioning of the legal system of Ukraine and the prospects of its development. **Discussion:** search for ways to improve the functional areas of the development of the legal system of Ukraine, to maintain the balance of private and public interests in public relations. Statement of opinion about what the legal system is an essential element of the legal culture of the society in which combines social, systemic and legal properties and it is not only the result of a life of people, but also a form of organization of social relations and is characterized by a social orientation.

Keywords: legal system; the functioning of the legal system of Ukraine; problems of functioning of the legal system of Ukraine.